

Review Article

The Electone in Music Education at the Vietnam National Academy of Music

Le Thi Quynh*

Vietnam National Academy of Music, 77 Hao Nam, Dong Da, Hanoi, Vietnam

Received 14th August 2025

Revised 20th August 2025; Accepted 23rd August 2025

Abstract: The Electone, an electronic keyboard instrument, was introduced into the curriculum of the Vietnam National Academy of Music (VNAM) in the early 1990s. By leveraging advanced electronic technology and engaging both hands and feet during performance, the instrument functions as a “miniature orchestra” with virtually unlimited creative potential. The near-total absence of research on musical instruments in Vietnam has hindered the development of Electone training. This article presents basic research that is interconnected, systematizing and integrating fragmented knowledge into a comprehensive picture of the instrument’s developmental trajectory, thereby establishing a solid academic foundation and a shared body of knowledge to support professional training.

Keywords: Electone, Electone development, Electone music education.

* Corresponding author.

E-mail address: quynhworldmusic@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1159/vnuer.5366>

Đàn Electone trong công tác đào tạo tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam

Lê Thị Quỳnh*

Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, 77 Hà Nội, Đống Đa, Hà Nội, Việt Nam

Nhận ngày 14 tháng 8 năm 2025

Chỉnh sửa ngày 20 tháng 8 năm 2025; Chấp nhận đăng ngày 23 tháng 8 năm 2025

Tóm tắt: Electone là nhạc cụ đàn phím điện tử đã được đưa vào đào tạo tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam đầu những năm 1990. Việc khai thác vận dụng công nghệ điện tử hiện đại, kết hợp với việc sử dụng toàn bộ 2 tay và 2 chân trong quá trình diễn tấu làm cho nhạc cụ này trở thành một “Đàn nhạc thu nhỏ” với khả năng sáng tạo không giới hạn. Sự thiếu vắng gần như hoàn toàn các nghiên cứu về đàn Electone tại Việt Nam đã và đang ảnh hưởng đến quá trình triển khai đào tạo nhạc cụ. Bài báo này trình bày những nghiên cứu cơ bản có tính liên kết, hệ thống hóa và tích hợp các mảng kiến thức rời rạc, nhằm hình thành một bức tranh toàn diện về tiến trình phát triển nhạc cụ, qua đó đặt nền móng học thuật vững chắc và xây dựng cơ sở tri thức chung phục vụ công tác đào tạo.

Từ khóa: Electone, sự phát triển đàn Electone, đào tạo nhạc cụ Electone

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hội nhập và phát triển toàn cầu, sự xuất hiện của các nhạc cụ điện tử đã làm phong phú thêm đời sống âm nhạc, tăng khả năng đáp ứng nhu cầu đa dạng của khán giả, nhất là giới trẻ hiện nay. Với ưu thế sử dụng công nghệ hiện đại, các nhạc cụ điện tử đã góp phần mở rộng phạm vi tư duy và thể hiện âm nhạc. Từ đó, các nhạc cụ điện tử dần khẳng định vị thế là một phần không thể thiếu trong âm nhạc hiện đại và đã được đưa vào đào tạo tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp tại Việt Nam.

Trong số các nhạc cụ phím điện tử (Electric Keyboard), đàn Electone – sản phẩm công nghệ âm thanh tiên tiến của hãng Yamaha – nổi bật với vai trò như là “Đàn nhạc thu nhỏ”, khi cho phép một người biểu diễn kết hợp linh hoạt giữa hai tầng bàn phím sử dụng 2 tay và bàn phím sử dụng 2 chân kết hợp pedal để tạo nên những bản nhạc có hiệu quả tương đương với một dàn nhạc hoặc một ban nhạc hòa tấu thu nhỏ.

Năm 1991 đàn Electone được đưa vào trong chương trình đào tạo chuyên nghiệp chuyên ngành biểu diễn đàn phím điện tử tại Học viện âm nhạc Quốc gia Việt Nam [1]. Nhạc cụ dần khẳng định vị trí là công cụ hỗ trợ đắc lực cho việc phát triển kỹ năng biểu diễn, sáng tác, phối khí, hòa tấu và ứng dụng công nghệ âm nhạc. Sự xuất hiện của nhạc cụ Electone đã giúp cho tư duy âm nhạc và sự sáng tạo của các em học sinh sinh viên (HSSV) vượt qua được nhiều giới hạn trước đây. Với sự đa dạng về âm sắc, học sinh sinh viên có thể diễn tấu mọi tác phẩm từ phong cách tiền cổ điển, cổ điển, lãng mạn, hiện đại, cho đến nhạc Jazz, bán cổ điển, nhạc nhẹ,... trong cùng một thời điểm. Sự phối hợp toàn thân (của một người chơi) trong lúc trình diễn giúp học sinh sinh viên mở rộng giới hạn sáng tạo âm nhạc như một dàn nhạc hòa tấu.

Sự thiếu vắng gần như hoàn toàn các nghiên cứu về đàn Electone tại Việt Nam đã và đang ảnh hưởng đến quá trình triển khai đào tạo nhạc cụ này. Nghiên cứu cơ bản để liên kết, hệ thống hóa và tích hợp các mảng kiến thức rời rạc, nhằm hình thành một bức tranh toàn diện về tiến trình phát triển nhạc cụ, qua đó đặt nền móng học thuật vững chắc và xây dựng cơ sở tri

* Tác giả liên hệ.

Địa chỉ email: quynhworldmusic@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1159/vnuer.5366>

thức chung phục vụ công tác đào tạo vì vậy có tính cấp thiết.

2. Tổng quan nghiên cứu

Trên thế giới có nhiều nghiên cứu về nhạc cụ Electone. Ở Nhật Bản, trong luận án *Electronic Organ Identity: The embodiment and language supporting musical empathy* (Đặc trưng của nhạc cụ Organ điện tử: sự hiện thân và ngôn ngữ hỗ trợ cho sự thấu cảm âm nhạc) của K. Morimatsu đã phân tích chi tiết cấu tạo và các chức năng của nhạc cụ Electone, đúc kết toàn bộ kết quả nghiên cứu đó để tạo nên ngôn ngữ đặc trưng riêng biệt trong biểu diễn nhạc cụ organ điện tử nói chung và đàn Electone nói riêng [2].

Luận án *Early Reception of Electronic Musical Instruments in Japan* (Sự tiếp nhận ban đầu của các nhạc cụ điện tử tại Nhật Bản) của K. Fujino đã nghiên cứu về nhạc cụ điện tử nói chung và đàn Electone nói riêng trong phạm vi bối cảnh trước chiến tranh rất rộng. Trong dòng chảy lịch sử và văn hóa đó, tác giả đã so sánh nhạc cụ Electone với các nhạc cụ trước đó [3].

Ở Vương quốc Anh, trong luận văn *Playing the changes: rediscovering the lexicon of electronic organ performance practice from 1943 to 2015* (Cách diễn tấu ứng biến: Tái khám phá hệ thống thuật ngữ trong thực hành biểu diễn đàn organ điện tử từ 1943 đến 2015) của C. Stanbury đã có những nghiên cứu mô tả về cách diễn tấu ứng dụng các tính năng điện tử đa dạng trên các model đàn Yamaha Electone khác nhau [4].

Ở Mỹ, bài nghiên cứu *Developmentally Appropriate Practice in a Yamaha Music School* của Martina L. Miranda đã phân tích kỹ cách dạy trẻ con từ 4-6 tuổi của Nhật Bản. Giáo dục trẻ nhỏ là một trong những hướng nghiên cứu rất được quan tâm chú trọng tại Mỹ [5].

Ở Thái Lan, bài nghiên cứu *The Development of Electone Teaching* (Sự phát triển dạy học nhạc cụ Electone) của Li Yijia và Orawan Banchongsilpa đã mô tả chi tiết quá trình phát triển dạy học nhạc cụ Electone ở tại Trung Quốc [6].

Bài nghiên cứu *The Electone Improvisation Teaching and Learning Technique in China* (Việc dạy và học kỹ thuật ngẫu hứng trên đàn Electone tại Trung Quốc) của Zeng Yawen, Nicha Pattananon và Niwat Vannatham đã chỉ ra rằng việc ứng tấu, ngẫu hứng trên đàn Electone là kỹ năng tổng hòa giữa một bên là sự sáng tạo của riêng cá nhân với một bên là sự thấu hiểu nhiều phong cách âm nhạc khác nhau, toàn bộ các tính năng, chức năng nhạc cụ Electone , sử dụng thành thạo các phương pháp phối khí, kỹ thuật sáng tác của người nghệ sĩ biểu diễn [7].

Tại Việt Nam có nghiên cứu về đàn phím điện tử Organ, nhưng nghiên cứu cụ thể trên đàn Electone thì lại gần như chưa có. Như vậy, để thúc đẩy sự phát triển của nhạc cụ Electone tại Việt Nam nói chung và Học viện Âm nhạc Việt Nam nói riêng thì cần thiết phải có những nghiên cứu về bức tranh toàn cảnh để tạo căn cứ lý thuyết cũng như động lực cho nhiều nghiên cứu tiếp theo.

Bảng 1. Tóm tắt tình hình sử dụng nhạc cụ Electone ở một số nước

Quốc gia/Khu vực	Thời kỳ du nhập & phát triển	Tình hình sử dụng chính	Đặc điểm nổi bật
Nhật Bản (quê hương Yamaha)	Ra đời 1959, phổ biến mạnh từ thập niên 1960	Dùng rộng rãi trong giáo dục âm nhạc, biểu diễn cá nhân và cộng đồng	Có hệ thống đào tạo Electone chuyên nghiệp (Yamaha Music Schools), tổ chức Festival và cuộc thi Electone quốc tế
Việt Nam	Du nhập từ thập niên 1970–1980 qua các kênh văn hóa, giáo dục	Chủ yếu sử dụng trong giáo dục âm nhạc, nhà thờ, và một số đoàn nghệ thuật	Gắn với phong trào Yamaha Electone Festival Việt Nam từ thập niên 1990
Thái Lan	Xuất hiện từ thập niên 1970, phổ biến rộng nhờ Yamaha Music Foundation	Được dạy nhiều trong trường nhạc tư nhân và đại học	Có cộng đồng Electone lớn, tham gia sôi nổi các festival châu Á

Singapore, Malaysia	Du nhập từ cuối thập niên 1960	Trở thành môn học phổ biến trong các trung tâm Yamaha Music	Nhiều học sinh tham gia Electone Festival quốc tế
Trung Quốc	Từ thập niên 1980 khi Yamaha mở rộng thị trường	Dùng trong giáo dục âm nhạc tư nhân và dần phổ biến ở các thành phố lớn	Số lượng học sinh học Electone tăng nhanh sau năm 2000
Hàn Quốc	Thập niên 1970	Gắn với giáo dục nhạc thiếu nhi và thanh thiếu niên	Một số trường đại học có dạy đàn Electone
Indonesia & Philippines	Du nhập từ 1970s	Trở thành nhạc cụ giáo dục phổ biến	Có cộng đồng biểu diễn Electone mạnh trong nhà thờ & lễ hội
Châu Âu (Anh, Đức, Pháp, Hà Lan)	Từ thập niên 1960–70, khi hãng Yamaha mở thị trường quốc tế	Chủ yếu dùng cho trình diễn giải trí & giáo dục cá nhân, ít hơn châu Á	Electone dần nhường chỗ cho keyboard/synthesizer từ thập niên 1990
Mỹ	Du nhập từ cuối 1960s	Ban đầu phổ biến trong giới nhạc gia đình, giải trí tại nhà	Sau 1980s bị thay thế bởi organ điện tử khác & synthesizer, nhưng vẫn có cộng đồng yêu thích
Úc & New Zealand	1970s	Học trong trường nhạc Yamaha, dùng trong biểu diễn cộng đồng	Tham gia hệ thống thi Electone quốc tế do Nhật Bản tổ chức

3. Phương pháp nghiên cứu

Tác giả đã sử dụng phương pháp tổng quan để sưu tầm và tổng hợp các tư liệu xây dựng căn cứ nghiên cứu. Sau đó, phương pháp phân tích tài liệu đã được sử dụng để phân tích, đúc kết, sắp xếp các tư liệu, tài liệu, thông tin thành nội dung chi tiết, đầy đủ, có trình tự hợp lý để trình bày một bức tranh khái quát về sự phát triển nhạc cụ Electone tại Việt Nam cũng như các nước khác.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Vài nét về sự phát triển và cấu tạo của nhạc cụ Electone

Từ 1899-1950, các nhạc cụ điện tử xuất hiện đã mở ra một kỷ nguyên mới trong ngành âm nhạc [8]. Một số nhạc cụ phím điện tử thời kỳ này liên quan đến Piano và Electone hiện đại có thể kể đến Choralcello electric organ (1903), Electrophon (1921), Givelet-Coupleauxorgan (1930), Trillion-tone organ (1931), Elektroakustischeorgel (1934), Electrone (1935), KrakauerElectone (1938), Hanert ElectricalOrchestra (1945),... Trong bối cảnh đó, các hãng đàn ở Nhật Bản vốn nổi tiếng với các nhạc cụ truyền thống như piano, guitar cũng đã bắt đầu nghiên cứu về đàn phím điện tử.

Mục tiêu của họ là tạo ra một loại nhạc cụ có thể mô phỏng âm thanh của cả một dàn nhạc đầy đủ, nhưng gọn nhẹ, dễ điều khiển và phù hợp với nhiều không gian biểu diễn khác nhau. Kết quả của những nỗ lực đó là sự ra đời của dòng đàn Electone “Electronic & Tone” của hãng Yamaha. Năm 1959, mẫu đàn Electone đầu tiên mang mã hiệu D-1 là sự kết tinh của công nghệ điện tử và tư duy sáng tạo trong âm nhạc. Đây là một nhạc cụ biểu diễn chuyên nghiệp, có khả năng mô phỏng chân thực âm thanh của hàng trăm loại nhạc cụ từ truyền thống đến hiện đại [9].

Các giai đoạn phát triển đàn phím điện tử có thể chia khái quát như sau:

- Từ năm 1959-1970: đàn phím điện tử analog với âm thanh cơ bản.

- Từ 1970-1990: tích hợp thêm các loại nhịp điệu đệm (rhythm pattern), hiệu ứng âm thanh (sequencing), hòa âm và mô phỏng cách loại âm thanh khác nhau (FM synthesis).

- Từ 1990-2000: cải tiến mạnh về công nghệ âm thanh, bổ sung màn hình điều khiển LCD, đầu đọc đĩa MIDI (EL 87, 90, 700, 900).

- Từ 2004 đến nay: dòng nhạc cụ Electone điện tử STAGE (E- series) với hàng loạt tính năng hiện đại như âm thanh số, khả năng biểu cảm cao, giao diện mở, dùng đầu đọc Midi, USB, tái tạo dàn nhạc điện tử (ELS 01-02c,... [10].

Hình 1. Nhạc cụ Electone.

Trải qua nhiều thập kỷ phát triển, dòng Electone được cải tiến không ngừng, với những mẫu đàn nổi bật như EL87, EL700, EL 900, ELB01, ELS 02, ELS01, ELS02,... đến mẫu cao cấp ELS-02C hiện nay (đây là mẫu đàn tiêu chuẩn sử dụng trong các cuộc thi quốc tế Yamaha Grade).

Cấu tạo đặc trưng cơ bản của đàn Electone gồm:

- Upper keyboard (bàn phím tầng trên): thường được sử dụng bằng tay phải và để thể hiện giai điệu.

- Lower keyboard (bàn phím tầng dưới): thường được sử dụng bằng tay trái và để thể hiện hòa âm, nhạc nền, hoặc các mẫu nhạc đệm.

- Pedalboard (bàn phím dưới chân): thường được sử dụng bằng chân và để thể hiện phần bass, nhịp điệu.

- Expression pedal (bàn đạp điều chỉnh âm lượng): được sử dụng để điều chỉnh cường độ (volume, effect,...) trong quá trình diễn tấu tạo nên sự biểu cảm, cảm xúc, ấn tượng.

- Control panel/LCD screen (màn hình thiết lập và điều khiển): được sử dụng để chọn các âm thanh khác nhau (voices), cài đặt âm thanh (registration), điều chỉnh hiệu ứng âm thanh (effect), và các loại nhịp điệu có sẵn trên đàn (rhythm).

- Digital Tone Generator: phân tạo ra âm thanh kỹ thuật số theo mẫu (sampling) hoặc tổng hợp (synthesis);

- Auto-accompaniment: phần tự tạo đệm nhạc, giai điệu phụ.

- Sequencer/MIDI/USB: phần ghi âm, kết nối với phần mềm bên ngoài.

Điểm nổi bật của Electone nằm ở công nghệ âm thanh: hệ thống âm sắc đa dạng, tính năng mô phỏng dàn nhạc (sequencing, orchestration), công nghệ Super Articulation Voices,... giúp người học phát triển cảm xúc âm nhạc và khả năng sáng tạo cá nhân vượt qua các giới hạn trước đây.

4.2. Nhạc cụ Electone có thể chơi nhiều phong cách âm nhạc từ thế kỷ XVII đến XXI

Nhạc cụ Electone có thể được các nghệ sĩ sử dụng để trình tấu âm nhạc Organ nhà thờ (Thế kỷ XVII), nhạc cổ điển (Thế kỷ XVIII), nhạc lãng mạn (Thế kỷ XIX) và các phong cách khác như Jazz, Rock, Pop (Thế kỷ XX-XXI),...

Electone có thể thể hiện tốt các tác phẩm cổ điển nhờ có cấu tạo đa âm (polyphonic) mạnh mẽ: cho phép chơi đầy đủ các bè như trong tổng phổ của dàn nhạc giao hưởng. Âm sắc đa dạng: Electone có hàng trăm âm thanh mô phỏng các nhạc cụ cổ điển như violin, cello, flute, trumpet, bộ gõ,... Chức năng hòa âm và đệm tự động: hỗ trợ tái hiện âm thanh của cả dàn nhạc chỉ bằng một người chơi. Đặc biệt đàn Electone có cấu trúc bàn phím có độ nhạy tùy chỉnh theo độ mạnh nhẹ của ngón tay kết hợp với pedal giúp cho người chơi kiểm soát được sắc thái tình cảm trong mỗi ý tưởng âm nhạc.

Hiện nay trên thế giới có rất nhiều các nhà thờ trang bị sử dụng thêm đàn Electone vì cây đàn này tái hiện được âm thanh của cây đàn Đại phong cầm Organ ống (Organ pipe) – một nhạc cụ rất to lớn, trầm hùng và trang nghiêm. Một số mẫu Electone (đặc biệt là dòng STAGEA) có âm thanh mô phỏng âm thanh Organ pipe rất chân thực, bao gồm nhiều loại stop như Principal, Flute, Reed, Mixture. Pedal board toàn phần: cho phép biểu diễn phần bass bằng chân – đặc trưng của organ nhà thờ. Cài đặt Reverb sâu như mô phỏng không gian vang vọng của các thánh đường, làm cho âm thanh trở nên “thiên nhiên” hơn. Chức năng Layer và Registrations: cho phép phối hợp nhiều tầng âm

thanh của organ như trên đàn thật. Ví dụ một số tác phẩm nổi bật các thời kỳ như:

- Âm nhạc thế kỷ XVII: *Toccatà and Fugue in D minor* (BWV 565) của J.S. Bach là một trong những tác phẩm mang tính biểu tượng của Organ pipe (đàn Organ ống thường dùng trong nhà thờ). Khi tác phẩm này được trình tấu trên nhạc cụ Electone thì các kỹ thuật âm nhạc và hiệu quả âm thanh đã được thể hiện hoành tráng tương đương với nhạc cụ gốc

- Âm nhạc thế kỷ XVIII: *Symphony No. 5* (trích đoạn *Allegro con brio*) của L. Beethoven được dễ dàng tái hiện tính chất kịch tính, hoành tráng trên đàn Electone nhờ khả năng mô phỏng đàn nhạc của nhạc cụ thông qua sự phối hợp giữa hệ thống bàn phím tầng trên, bàn phím tầng dưới và bàn phím dưới chân.

- Âm nhạc thế kỷ XIX: *Danse Macabre* của Camille Saint-Saëns có giai điệu sinh động, thích hợp để biểu diễn trên nhạc cụ Electone với sự kết hợp các hiệu ứng đàn dây (Strings), nhạc cụ gõ kim loại (glockenspiel), đàn Harp. Hoặc *Dance of the Sugar Plum Fairy* (Nutmacker Suite) của P.I. Tchaikovsky được đàn Electone tái hiện âm thanh nhạc cụ Celesta trên nền các nhạc cụ đàn dây đệm nhẹ nhàng rất hay và chân thật.

- Âm nhạc thế kỷ XX: *Summertime* của George Gershwin có thể sử dụng âm thanh các nhạc cụ Jazz Guitar, Strings, Electric Piano, hoặc Soft Brass để hòa tấu, tạo màu sắc jazz đặc trưng trên nhạc cụ Electone.

- Âm nhạc thế kỷ XXI: *Hedwig's Theme* – bản nhạc biểu tượng của loạt phim *Harry Potter* của John Williams mang đến cho người nghe nhiều âm thanh kỳ ảo, đa tầng, phong phú của thế giới phù thủy, huyền bí. Đây là những chất liệu âm thanh mà các nhạc cụ thông thường khó có thể tạo ra, và còn độc đáo hơn khi mà nhiều chất liệu âm thanh mới đó lại chỉ được tạo nên dựa trên một nhạc cụ duy nhất.

Để thể hiện tốt các tác phẩm này trên Electone thì ít nhất, người nghệ sĩ cũng cần thành thạo các kỹ thuật như *legato*, *staccato*, *tremolo*, đồng thời làm chủ kỹ năng lựa chọn, sắp xếp, phối hợp âm sắc phù hợp với tinh thần tác phẩm.

4.3. Sự phát triển của nhạc cụ Electone tại Nhật Bản

Nhật Bản là cái nôi của đàn Electone, nơi đào tạo ra hàng trăm nghệ sĩ Electone chuyên nghiệp, với kỹ thuật đỉnh cao, khả năng hòa âm phức tạp, và phong cách biểu diễn độc đáo. Rất nhiều người trong số họ là nghệ sĩ đã phát hành album, đi lưu diễn khắp thế giới, và là hình mẫu cho các nghệ sĩ Electone ở các nước khác như Singapore, Indonesia, Trung Quốc, Thái Lan,...

Một số các nghệ sĩ Electone nổi tiếng nhất Nhật Bản có thể kể đến nghệ sĩ Chiho Kiyooka từng đoạt giải Grand Prix cuộc thi Yamaha Electone Competition; nhà soạn nhạc & nghệ sĩ Electone chuyên viết nhạc cho phim hoạt hình (anime) Kaoru Wada; nghệ sĩ Toshihide Fujiwara với phong cách biểu diễn cực kỳ mạnh mẽ và biểu cảm theo khuynh hướng nhạc Rock.

Một số nghệ sĩ Electone trẻ nổi bật hiện nay như Mizuki Tsuji - Tài năng trẻ Yamaha, biểu diễn tại nhiều concert và festival; Risa Nishimura - biểu diễn nhạc Jazz, Latin với phong cách hòa âm phức tạp; Kensuke Sato - chuyên biểu diễn STAGEA live show với phong cách sáng tạo.

Các nghệ sĩ Nhật Bản thường tự hòa âm, tự phối khí, biểu diễn theo phong cách “1 người bằng cả dàn nhạc”. Thể loại âm nhạc được lựa chọn biểu diễn cũng rất phong phú, từ cổ điển, nhạc phim, Jazz, Funk, Pop, Techno, EDM, cho đến nhạc phim hoạt hình anime. Nhiều nghệ sĩ sáng tác nhạc gốc cho đàn Electone.

Một số trường âm nhạc đào tạo đàn Electone ở Nhật Bản như:

- Yamaha Music Foundation/Yamaha Music School- Chuyên sâu về Electone [11]. Có các khóa học chuyên nghiệp dành cho học sinh, sinh viên và người muốn trở thành nghệ sĩ hoặc giảng viên Electone. Có chương trình Yamaha Master Class, đào tạo nghệ sĩ Electone chuyên nghiệp (nơi đào tạo nhiều nghệ sĩ nổi tiếng như Toshio Mori, Hiroko Kokubu,...). Có các khóa học Sáng tác và Biểu diễn Electone chuyên sâu. Một số trung tâm lớn ở Tokyo, Osaka, Nagoya.

- Osaka College of Music - Có khoa nhạc cụ điện tử (Electronic Organ) và lớp biểu diễn

nhạc hiện đại. Một số giảng viên từng là nghệ sĩ Electone nên có thể tiếp cận được chuyên sâu;

- Tokyo College of Music - Có đào tạo chương trình về âm nhạc điện tử, nhưng chủ yếu tập trung vào sáng tác, tổng hợp âm thanh, và nhạc cụ kỹ thuật số nói chung. Electone có thể không phải là chuyên ngành chính, nhưng có thể được hỗ trợ trong các hoạt động ngoại khóa hoặc lớp biểu diễn;

4.4. Sự phát triển của nhạc cụ Electone tại Indonesia

Indonesia là một trong những quốc gia mà phong trào chơi đàn Electone rất được phát triển, phổ biến. Tại đây đã đào tạo được nhiều nghệ sĩ biểu diễn đẳng cấp quốc tế, thường xuyên lọt vào top các thí sinh giỏi nhất tại các kỳ Electone Festival International Final (EFIF) do Yamaha tổ chức. Có thể kể đến Denny Chandra - Top finalist EF quốc tế Phong cách biểu diễn lôi cuốn, đa thể loại. William Cahyadi- Đại diện EF quốc tế Nổi tiếng trên YouTube và sân khấu Yamaha. Stephanie Gunawan - Đại diện EF quốc tế Biểu diễn xuất sắc, học viên nổi bật từ nhỏ. Delon Tio - Nghệ sĩ biểu diễn Yamaha, thường biểu diễn tại các sự kiện Yamaha châu Á. Jesslyn Gunawan - Finalist EFIF nhiều lần nổi bật với phong cách nhạc phim và pop Leonard Halim Được mời biểu diễn tại Nhật gây ấn tượng với kỹ thuật hòa âm độc đáo.

Từ năm 1980, Yamaha Music Indonesia bắt đầu triển khai các chương trình đào tạo Electone. Nhạc cụ này đã nhanh chóng trở nên phổ biến vì phù hợp với nền văn hóa âm nhạc sôi động. Khả năng thể hiện đa dạng thể loại âm nhạc như Dangdut, Pop, Jazz, nhạc dân gian) như “dàn nhạc một người” đã giúp cho đào tạo nhạc cụ Electone của hệ thống trung tâm âm nhạc Yamaha có mặt tại hầu hết các thành phố lớn là Jakarta, Bandung, Surabaya, Medan, Yogyakarta,... Hệ thống đào tạo và thi Electone chuyên nghiệp, chương trình dạy Electone của Yamaha tại Indonesia rất phát triển: Junior Electone Course (JEC), Electone Private Course (EPC), Electone Popular Music Course. Có hệ thống thi Yamaha Electone Grade Exam (13-3) đầy đủ. Nhiều học viên đạt cấp độ Grade

5 – 3 từ tuổi rất trẻ. Electone Festival Indonesia (EF) – Cuộc thi quy mô quốc gia. Diễn ra hàng năm, gồm các vòng: Local, Regional, National, Final. Người thắng cuộc sẽ đại diện Indonesia tham gia EF International Final tại Nhật hoặc online. Có các bảng thi: Solo A, B, C (theo độ tuổi). Open Class (nghệ sĩ không giới hạn tuổi). Ensemble Class (biểu diễn nhóm).

Cộng đồng Electone online tại Indonesia hoạt động liên tục, cực kỳ tích cực trên YouTube, Instagram, TikTok với các nội dung video biểu diễn bản cover, nhạc phim hoạt hình anime, game, Jazz, nhạc dân gian. Nhiều kênh đạt hàng trăm nghìn lượt xem. Nhiều video thi EF của Indonesia được khán giả quốc tế yêu thích vì màu sắc âm nhạc riêng biệt và giàu cảm xúc. Trong quá trình giao lưu quốc tế và hợp tác với Yamaha Nhật Bản, nhiều nghệ sĩ Indonesia được mời biểu diễn tại Nhật Bản, Thái Lan, Singapore,... Yamaha Music Japan thường xuyên mời đại diện Indonesia biểu diễn tại các sự kiện như: Electone Stagea Live, Electone Sound Festival, Electone International Exchange.

4.5. Sự phát triển của nhạc cụ Electone tại Singapore

Singapore là một trong những quốc gia phát triển phong trào chơi đàn Electone mạnh và sớm nhất ngoài Nhật Bản. Yamaha Music Singapore được thành lập từ năm 1966, và đến đầu những năm 1980 đã bắt đầu triển khai hệ thống đào tạo nhạc cụ Electone chính quy. Là một trong số ít quốc gia ở Đông Nam Á có đầy đủ hệ thống: Electone Course (EC) và Junior Electone Course (JEC), Yamaha Grade Examination (cấp độ từ Grade 13 → Grade 3). Giáo trình cập nhật liên tục theo Yamaha Japan. Các trung tâm Yamaha như ở Thomson, Plaza Singapura, Katong, Tampines,... đều có lớp nhạc cụ Electone chất lượng cao. Đây cũng là quốc gia Đông Nam Á có nhiều nghệ sĩ Electone xuất sắc đã biểu diễn quốc tế và đạt giải cao trong các kỳ thi quốc tế của Yamaha. Yamaha Electone Festival – Singapore được tổ chức thường niên, chia thành các bảng Junior (7-10 tuổi), Youth (11-14), Senior (15+), Open Class. Người thắng cuộc sẽ đại diện Singapore

tham gia Electone Festival International Final (EFIF) tại Nhật Bản.

Singapore luôn có đại diện xuất sắc được mời biểu diễn trong top quốc tế như:

2005 Joey Wee - Top finalist EFIF, nổi tiếng với biểu diễn nhạc pop, game.

2012 Jude Koh - Đại diện Singapore biểu diễn tại EFIF

2015-2020 Esther Lim - Gây ấn tượng nhiều sự kiện quốc tế,...

4.6. Sự phát triển của nhạc cụ Electone tại Trung Quốc

Tại Trung Quốc, một số nhạc viện và trường nghệ thuật (đặc biệt tại Thượng Hải và Bắc Kinh) đã bắt đầu đưa Electone vào chương trình học tự chọn. Tuy không phổ biến như piano hay violin, nhưng Electone đang dần được công nhận như một nhạc cụ biểu diễn và sáng tác hiện đại.

Đặc điểm phát triển Electone ở Trung Quốc, tiêu chí mức độ phát triển, số lượng học viên cao, đang tăng mạnh chất lượng giảng dạy tốt, theo tiêu chuẩn Yamaha quốc tế hệ thống thi cử có đầy đủ Yamaha Grade nghệ sĩ biểu diễn chuyên nghiệp vẫn còn ít, đang trong giai đoạn phát triển hoạt động quốc tế có đại diện tham dự Electone Foundation (EF) quốc tế. Sự phổ biến toàn dân đang tăng, nhưng chưa phổ cập như piano.

Yamaha Music China là đầu mối chính trong đào tạo và tổ chức cuộc thi. Hiện tại, phong trào chơi đàn Electone ở Trung Quốc đang trong giai đoạn phát triển mạnh. Một số nghệ sĩ và tài năng trẻ tiêu biểu đã bắt đầu được Yamaha chú ý và mời biểu diễn ở các sự kiện quốc tế như

Yang Yuxuan - thí sinh nổi bật trong Electone Festival International Final. Cô đại diện Trung Quốc tham gia nhiều sự kiện Yamaha quốc tế từ năm 2019 trở lại đây, chương trình biểu diễn thường lựa chọn các bản phối hiện đại, giàu kỹ thuật. Cô được đánh giá cao về khả năng kiểm soát biểu cảm và hòa âm; Liu Ruoxi - một trong những học viên xuất sắc từ các trung tâm Yamaha ở Bắc Kinh. Nghệ sĩ thường được mời biểu diễn tại sự kiện giao lưu văn hóa Yamaha Nhật - Trung.

Ngoài ra, Trung Quốc còn các tài năng trẻ triển vọng khác đến từ Thành Đô, Thượng Hải, Hàng Châu đang nổi lên từ các cuộc thi Electone Festival khu vực. Hay một số nghệ sĩ khác dù chưa nổi tiếng quốc tế nhưng đang có hàng trăm nghìn lượt xem video họ biểu diễn Electone đăng tải trên nền tảng như Bilibili hoặc Weibo.

Một số giảng viên Yamaha Electone nổi tiếng tại Trung Quốc như Li Yaqi – giáo viên Electone cao cấp tại Yamaha Music China; Wu Tong - từng huấn luyện các thí sinh đại diện Trung Quốc đi thi quốc tế,... Họ đóng vai trò đào tạo thế hệ nghệ sĩ Electone trẻ, tương tự vai trò của những nghệ sĩ lão làng tại Nhật.

4.7. Nhạc cụ Electone trong chương trình đào tạo tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam

Tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam (VNAM), đàn Electone được giảng dạy từ năm 1991 ở nhiều bậc đào tạo từ sơ cấp (5 năm), trung cấp (4 năm), đại học (4 năm) và sau đại học. Bộ môn này trực thuộc khoa Accordion – Guitar – Organ (AGO). Đội ngũ giảng viên là các nghệ sĩ biểu diễn từng đạt thành tích cao tại các cuộc thi âm nhạc quốc tế.

Chương trình đào tạo Electone tại VNAM là sự kết hợp giữa giáo trình quốc tế của Yamaha Nhật Bản và các phương pháp đào tạo hiện đại từ châu Âu, Nga, Trung Quốc,... Trong quá trình đào tạo, các em học sinh sinh viên (HSSV) được học các phong cách âm nhạc từ cổ điển đến nhạc hiện đại như jazz, pop, rock,... đồng thời được hướng dẫn khai thác toàn diện các chức năng của đàn, từ âm thanh, hòa âm, phối khí, kỹ thuật ghi âm thu âm, cho đến tạo tiết tấu, lưu memory, biểu diễn theo các phong cách khác nhau,...

Cách diễn tấu trên đàn Electone là vận dụng đồng thời hai tay và hai chân, kết hợp với tư duy âm nhạc tổng thể, tư duy đa chiều. HSSV được đào tạo tư duy phối khí (orchestration), sử dụng một nhạc cụ điện tử để mô phỏng hàng trăm nhạc cụ trong dàn nhạc giao hưởng, dàn nhạc dân tộc, các bộ gõ, rồi kết hợp với nhau để tạo nên hiệu quả trình diễn tác phẩm như một dàn nhạc hòa tấu.

Trong biểu diễn solo và hòa tấu với khả năng tái tạo âm thanh của nhiều nhạc cụ và phân đệm tự động có sẵn, đàn Electone cho phép một người biểu diễn như một dàn nhạc thu nhỏ, trong các nhóm hòa tấu, Electone đóng vai trò quan trọng, bổ sung màu sắc âm thanh đa dạng và kết hợp với các loại beat khác nhau. Hầu hết các model Electone hiện đại, đặc biệt là dòng Stage, đều có cổng USB để lưu trữ dữ liệu và các cổng audio out/in, cho phép kết nối với máy tính để sử dụng phần mềm âm nhạc, hoặc kết nối với hệ thống âm thanh ngoài, tai nghe.

Từ những năm 1990-2000 trong chương trình đào tạo đàn phím điện tử tại khoa AGO phần lớn HSSV học trên đàn E. Keyboard. Một số ít học sinh xuất sắc được tuyển chọn học tập trên đàn Electone với các nghệ sĩ, giáo sư đàn Electone Nhật Bản. Khoa AGO được Bộ Văn Hóa đồng ý mua cho 4 cây đàn Electone dòng EL60 – 87 để giảng dạy. Hàng năm có một số nghệ sĩ, giảng viên, giáo sư Nhật Bản sang giảng dạy và biểu diễn. Hàng năm VNAM kết hợp với công ty Yamaha Sao Việt và Cung thiếu nhi Hà Nội tổ chức cuộc thi chuyên nghiệp đàn phím điện tử các tỉnh phía Bắc và toàn quốc. Năm 1996 nổi bật có nhóm hòa tấu 2 đàn Electone (Nguyễn Tiến Mạnh - Vũ Tiến Khôi) và đàn T'rưng (Nguyễn Bình Định) được mời sang Tokyo Nhật Bản biểu diễn. Đặc biệt khoa Accordion – Guitar – Organ (AGO) có chương trình biểu diễn đàn phím điện tử chào mừng 40 năm VNAM tại Cung thiếu nhi Hà Nội. Hàng năm khoa AGO tổ chức giao lưu và biểu diễn một số chương trình hòa tấu Electone cùng với dàn Accordion tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương...

Từ năm 2000-2010 khoa AGO có nhiều học sinh xuất sắc học chuyên nghiệp đàn Electone như: Nguyễn Tiến Mạnh, Lê Thị Quỳnh, Nguyễn Minh Phương, Nguyễn Thị Hải Đường, Nguyễn Hoàng Thảo, Hoàng Minh Châu,... Trong những năm này có rất nhiều chương trình biểu diễn Electone độc tấu và hòa tấu với các nhạc cụ khác như Accodion, T'rưng được tổ chức quy mô tại Việt Nam. Nổi bật như: Chương trình hòa nhạc kỷ niệm 1000 năm Thăng Long - Hà Nội diễn ra vào ngày 23/10/2010 tại Trung tâm hội nghị Quốc gia

Mỹ Đình. Nghệ sĩ Electone Lê Thị Quỳnh đã tham gia biểu diễn cùng Dàn nhạc giao hưởng Việt Nam và dàn hợp xướng quốc tế trình diễn bản Giao hưởng số 8 của Mahler (do nhạc trưởng người Nhật Bản - Hondo Tetsuji chỉ huy). Đây được xem là buổi hòa nhạc lớn nhất trong lịch sử Việt Nam về quy mô nghệ sĩ và tính quốc tế. Đặc biệt khoa AGO đã biểu diễn chào mừng 1000 năm Thăng Long Hà Nội trước Nhà Hát Lớn với tác phẩm *Anh văn hành quân* hòa tấu 2 đàn Electone do 2 sinh viên Lê Thị Quỳnh và Nguyễn Thanh Hải cùng dàn Accordion.

Đào tạo đàn Electone tại VNAM đã từng bước đạt được những kết quả đáng ghi nhận. Sinh viên chuyên ngành Electone từng đạt giải cao trong cuộc thi quốc tế Asia-Pacific Open Electronic Organ Competition 2012 (APEKA) do hiệp hội đàn điện tử Châu Á – Thái Bình Dương tổ chức tại Hongkong. Cuộc thi này thu hút hơn 200 thí sinh đến từ các nước như: Nhật Bản, Trung Quốc, Hàn Quốc, Singapore,... Cuộc thi chia thành 2 dòng nhạc chính là âm nhạc cổ điển (classic music) và âm nhạc đại chúng (Jazz, Pop, Rock,...). Tất cả có 12 bảng theo lứa tuổi từ 8-30 tuổi. Nổi bật với thành tích như Lê Thị Quỳnh đạt giải Ba bảng Classical Music; Nguyễn Thị Minh Phương đạt giải Nhất bảng Pop Music; Lê Hoàng Thảo đạt giải Ba bảng Pop Music.

Năm 2012 Việt Nam chính thức trở thành thành viên của hiệp hội âm nhạc Asia-Pacific Open Electronic Organ (APEKA) do hiệp hội đàn điện tử Châu Á – Thái Bình Dương - Chủ tịch hiệp hội là Giáo sư Suguru Agata (trường Showa Music Colege Tokyo Nhật Bản).

Hiện nay chuyên ngành Electone vẫn đối mặt với không ít khó khăn thách thức như: Đội ngũ giáo viên chất lượng vẫn còn ít, cơ sở vật chất thiếu đồng bộ. Nhiều mẫu đàn cũ (EL-87, EL-90) đã lỗi thời hỏng nhiều, không còn tương thích với tiêu chuẩn Yamaha. Số lượng sinh viên đăng ký còn khiêm tốn do nhạc cụ khó mua, không có đàn tập ở nhà và kinh phí hơi cao. Các hoạt động biểu diễn còn giới hạn trong nội bộ khoa, ít có cơ hội tiếp cận công chúng. Chưa có nhiều sân chơi hoặc các cuộc thi Festival âm nhạc trong nước dành riêng cho Electone.

5. Bàn luận và khuyến nghị

Đàn Electone là tương lai đầy tiềm năng của biểu diễn nhạc cụ điện tử tại Việt Nam. Trong hành trình phát triển của nền âm nhạc Việt Nam nói riêng và âm nhạc thế giới nói chung, sự xuất hiện và lan tỏa của các nhạc cụ điện tử đã mở ra một thời đại mới – nơi nghệ thuật và công nghệ không còn là hai khái niệm tách biệt, mà cùng song hành, hỗ trợ và nâng cao lẫn nhau. Trong bối cảnh đó, đàn Electone không chỉ là một nhạc cụ điện tử đơn thuần, mà còn là biểu tượng của sự kết nối giữa quá khứ – hiện tại – tương lai, giữa kỹ thuật số hiện đại và cảm xúc truyền thống, giữa cá nhân sáng tạo và cộng đồng biểu diễn rộng mở.

Tại Việt Nam, việc đưa đàn Electone vào giảng dạy chính thức trong chương trình đào tạo tại VNAM là một bước ngoặt quan trọng. Đây không chỉ là sự đổi mới mang tính học thuật, mà còn thể hiện một tầm nhìn chiến lược trong việc định hướng giáo dục âm nhạc theo xu thế quốc tế. Trong thời đại mà nhạc cụ điện tử và công nghệ sản xuất âm thanh đang thống trị các sân khấu lớn, phòng thu chuyên nghiệp và nền công nghiệp âm nhạc số, việc đào tạo bài bản về Electone sẽ giúp Việt Nam không bị tụt hậu, mà còn có cơ hội góp mặt vào dòng chảy sáng tạo toàn cầu.

Tuy nhiên, để Electone thực sự phát huy hết tiềm năng và trở thành một phần tất yếu trong đời sống âm nhạc Việt Nam, VNAM cần một lộ trình phát triển toàn diện, đồng bộ và có chiều sâu. Trước hết, đội ngũ giảng viên cần được đào tạo chuyên sâu, cập nhật liên tục về công nghệ âm thanh mới, kỹ thuật biểu diễn hiện đại và xu hướng nghệ thuật đương đại. Học viện cũng cần đầu tư mạnh mẽ vào cơ sở vật chất, đặc biệt là các dòng đàn Electone tiên tiến như Yamaha ELS-01 và ELS-02C – những thiết bị có khả năng hỗ trợ tối ưu cho người học trong việc luyện tập, biểu diễn và ghi âm.

Bên cạnh đó, việc mở rộng cơ hội biểu diễn thực tế là yếu tố không thể thiếu. Các buổi hội thảo chuyên đề, chương trình giao lưu biểu diễn Electone trong và ngoài nước sẽ là môi trường lý tưởng để sinh viên rèn luyện bản lĩnh sân khấu, cọ xát thực tiễn và nâng cao kỹ năng trình

diễn. Việc hợp tác với các đối tác chiến lược như Yamaha hay các tổ chức âm nhạc quốc tế cũng cần được thúc đẩy mạnh mẽ nhằm mang lại nhiều cơ hội hơn cho Hssv học – không chỉ trong lĩnh vực biểu diễn, mà còn cả sáng tác, sản xuất âm nhạc và phát triển sự nghiệp chuyên nghiệp sau khi tốt nghiệp.

Một hướng đi quan trọng khác trong công tác biểu diễn là cần tích cực đưa đàn Electone tham gia vào các hoạt động biểu diễn âm nhạc đa dạng như: nhạc cổ điển thính phòng, nhạc phim, nhạc điện ảnh, nhạc thiếu nhi,... Điều này không chỉ giúp khơi dậy sự hứng thú với HSSV, mà còn tạo ra những buổi biểu diễn gần gũi, tiếp cận được đông đảo công chúng. Khi đó, Electone mới thực sự khẳng định được vị thế và sức sống trong đời sống nghệ thuật Việt Nam. Trong tương lai, nếu đàn Electone được đầu tư đúng mức và định hướng rõ ràng, đây hoàn toàn có thể trở thành một nhạc cụ quan trọng trong giáo dục và biểu diễn âm nhạc hiện đại tại Việt Nam – nơi mà âm nhạc và công nghệ cùng tỏa sáng, vươn tới đẳng cấp quốc tế trong thế kỷ XXI.

6. Kết luận

Đây là một trong những nghiên cứu đầu tiên về nhạc cụ Electone tại Việt Nam nên chúng tôi ưu tiên tập trung nghiên cứu những nội dung mang tính chất chung khái quát nhằm đưa ra một bức tranh toàn cảnh. Trong đó bao gồm:

Một là, tổng hợp về cấu trúc chuẩn mẫu của nhạc cụ Electone.

Hai là, mô tả phạm vi tính năng nhạc cụ rộng lớn, có thể chơi tốt các tác phẩm của các trường phái từ thế kỷ XVII đến XX cũng như vượt ra mọi khuôn khổ để sáng tác nên âm nhạc mà tác giả mong muốn.

Ba là, tổng quan về sự phát triển của nhạc cụ Electone tại một số nước châu Á. Trong đó tập trung vào ba yếu tố động lực thúc đẩy chính là khả năng phát triển phổ cập của nhạc cụ trong xã hội, những nghệ sĩ nổi tiếng khu vực và thế giới, các hoạt động đào tạo, thi đấu.

Bốn là, sự phát triển nhạc cụ Electone tại Việt Nam, đào tạo đàn Electone tại Học viện

Âm nhạc Quốc gia Việt Nam và một số thành tựu từ năm 1990 cho đến nay.

Tài liệu tham khảo

- [1] Vietnam National Academy of Music, 65th Anniversary Yearbook (1956–2021), Vietnam National Academy of Music, 2022.
- [2] K. Morimatsu, Electronic Organ Identity: The Embodiment and Language Supporting Musical Empathy (Doctoral Dissertation), Kobe University, 2025.
- [3] K. Fujino, Early Reception of Electronic Musical Instruments in Japan (Doctoral Dissertation), Osaka University, 2018.
- [4] Stanbury, Christopher, Playing the Changes: Rediscovering the Lexicon of Electronic Organ Performance Practice from 1943 to 2015, Doctoral Thesis, University of West London, 2017.
- [5] M. L. Miranda, Developmentally Appropriate Practice in a Yamaha Music School, *Journal of Research in Music Education*, Vol. 48, No. 4, 2000, pp. 94-309.
- [6] L. Yijia, Orawan Banchongsilpa, The Development of Electone Teaching, *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, Vol. 9, No. 1, 2025, pp. 159-169.
- [7] Z. Yawen, Nicha Pattananon and Niwat Vannatham, The Electone Improvisation Teaching and Learning Technique in China, *Journal of Modern Learning Development*, Vol. 8, No. 4, 2023, pp. 174-182.
- [8] C. Roads, Early Electronic Music Instruments: Time Line 1899-1950, *Computer Music Journal*, Vol. 20, No. 3, 1996, pp. 20-23.
- [9] Yamaha, Electone D-1, <https://www.yamaha.com/en/about/experience/innovation-road/collection/detail/,2000/> (accessed on: June 29th, 2025).
- [10] Trung Nguyen Piano, Exploring the Yamaha Electone: History and Unique Features <https://trungnguyenspiano.com/blog/kien-thuc-am-nhac/electone-yamaha-la-gi-23847/> (accessed on: June 29th, 2025).
- [11] Yamaha, History <https://www.yamaha-mf.or.jp/english/about/history.html/>, (accessed on: June 29th, 2025).